

Update Liveseed september 2018

In 2017 is het Europese onderzoeksproject Liveseed van start gegaan. Doel van dit vierjarige project is om de productie en het gebruik van biologisch zaad en biologische rassen in Europa te stimuleren. Het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie. Bionext is een van de 49 partners en heeft als taak om te onderzoeken hoe de regels rondom het gebruik van biologisch zaad in de EU geïmplementeerd zijn én hoe dit verbeterd kan worden. Want hoewel alle EU landen aan dezelfde regels moeten voldoen zijn er in de praktijk grote verschillen.

Door zoveel mogelijk landen te bezoeken en met de belangrijkste stakeholders te praten probeert Bionext samen met haar internationale partners van IFOAM-EU en FIBL, erachter te komen waar de knelpunten en kansen liggen om tot meer biologisch zaadgebruik te komen. Het afgelopen jaar zijn de drie Baltische staten, Hongarije, Griekenland, Bulgarije, Roemenië, Spanje, Polen en Italië bezocht.

Eén van de dingen die opvalt is dat in veel van die landen boeren nog een grote rol spelen in de zaadproductie. Vooral in de teelt van granen waarvan je als boer relatief eenvoudig zelf de zaden kunt vermeerderen. Boeren zien dan niet altijd de meerwaarde in van gecertificeerd zaad. Om kosten te besparen hergebruiken ze hun eigen zaad totdat de kwaliteit afneemt en de opbrengst terugloopt, dan kopen ze weer (eenmalig) nieuwe zaden.

Soms is eigen zaadteelt pure noodzaak, zoals in de Baltische staten waar bijna geen zaadbedrijven actief zijn. De rassen van buitenlandse bedrijven zijn vaak onvoldoende aangepast aan het klimaat in die landen. De overheid stimuleert daarom de boeren zaadteelt met subsidies en cursussen.

Ook in Roemenië zijn veel boeren tevens zaadproducent. We bezochten daar een coöperatie van biologische akkerbouwers die ernaar streven om helemaal zelfvoorzienend te worden in biologisch zaad. Verschillende leden van de coöperatie zijn officieel geregistreerd als zaadproducent. Ze hebben hiervoor een cursus moeten volgen en een examen afgelegd bij de 'zaad-autoriteit' van Roemenië. Het basiszaad voor de vermeerdering kopen ze bij onderzoeksinstituten of bij zaadbedrijven. Een van de grotere boeren heeft een fabriek gekocht waar het zaad bewaard geschoond en verpakt kan worden. Hij verzamelt en verwerkt nu alle zaden van de boeren uit de coöperatie.

Een andere reden om zelf zaden te produceren kan zijn dat boeren oude of regionale rassen gebruiken waar de zaadbedrijven geen interesse meer in hebben. In Valencia stimuleert de regionale overheid het gebruik van dit soort rassen met als doel de diversiteit in de landbouw te vergroten. Biologische boeren krijgen hiervoor eenmalig zaden van een lokale genenbank die ze vervolgens zelf vermeerderen en in stand houden. Om de afzet van deze rassen te bevorderen is een netwerk opgericht van o.a. boeren en consumenten die de producten proeven en beoordelen.

Naast deze mooie initiatieven wordt er in de genoemde landen ook nog heel veel gangbaar (niet ontsmet) zaad gebruikt. Gevraagd naar wat nodig is om meer biologische zaden te kopen antwoorden boeren vaak dat ze een groter en diverser aanbod willen. Verder moet biologisch zaad naast een hogere prijs ook een duidelijke meerwaarde hebben. Bijvoorbeeld in de vorm van gewenste eigenschappen zoals ziekteresistentie. Om boeren van die meerwaarde te overtuigen zijn vergelijkende rassenproeven belangrijk. Tegelijkertijd zien de meeste stakeholders wel in dat een striktere regelgeving, waarbij de mogelijkheden voor ontheffing beperkt zijn, zullen bijdragen aan een groter aanbod én gebruik van biologisch zaad. Maar dit vraagt wel om maatwerk per land. De volgende stap in het Liveseed project is de organisatie van workshops in ieder land en met alle stakeholders, om tot concrete actiepunten te komen.